

Suomen Jousiampujain Liitto ry

Kilpailumanipulaation torjuntaohjelma

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Ohjelman tavoitteet	3
3. Säännöt ja sopimukset	3
4. Kilpailumanipulaation tilanne- / uhkakuva	4
5. Koulutus	4
6. Viestintä	5
7. Yleinen toimintaohje kilpailumanipulaatiotapauksissa	5
8. Toimintaohje urheilijoille ja muille lajitoimijoille	6
9. Ohjelman seuranta ja arviointi	6

1. Johdanto

Kilpailumanipulaatiolla tarkoitetaan vilpillistä vaikuttamista ottelun tai kilpailun kulkuun tai lopputulokseen. Yleisesti ottaen kilpailumanipulaatio voidaan jakaa urheilu- ja vedonlyöntiperustaiseen manipulaatioon. Se ilmenee eri lajeissa eri tavoin esimerkiksi kilpailu-, ottelu- tai tulosmanipulaationa.

Jousiammunnassa suurin riski kilpailumanipulaation osalta liittyy tulosten manipulointiin ja sääntöjen noudattamiseen. Tavoitteena voi olla esimerkiksi halutun tittelin, edustuspaikan tai mestaruuden voittaminen. Sen seuraukset vaikuttavat urheilun perusarvoihin kuten ennakoimattomuuteen ja reiluun peliin.

On tärkeä muistaa, että kilpailumanipulaatio ei koske vain huippu-urheilua, vaan iso osa manipulaatiotapauksista on kohdistunut pienempiin kilpailuihin ja alempiin sarjatasoihin. Kilpailumanipulaatio vaikuttaa kielteisesti sekä urheilun uskottavuuteen, maineeseen kuin talouteenkin.

2. Ohjelman tavoitteet

Euroopan neuvoston kilpailumanipulaation vastaisen yleissopimuksen päätavoitteena on urheilukilpailujen manipuloinnin ehkäiseminen, tunnistaminen ja rankaiseminen. Urheilutoimijoiden välistä yhteistyötä pyritään kehittämään kansallisesti ja kansainvälisesti urheilukilpailujen manipuloinnin torjumiseksi. Tavoitteiden myötä pyritään suojelemaan urheilun rehellisyyttä ja etiikkaa.

Suomen Jousiampujain Liiton (SJAL) kilpailumanipulaation torjuntaohjelman tavoitteena on vaikuttaa siihen, että kaikki lajitoimijat ymmärtävät, mitä on kilpailumanipulaatio ja sitä havaitessaan, tuntevat torjuntaan liittyvät toimintaohjeet. Liiton koulutuksilla ja viestinnän toimenpiteillä ennaltaehkäistään kilpailumanipulaatioon tähtäävää toimintaa.

SJAL omalta osaltaan edistää rehellistä kilpailua ja eettisesti kestäväää toimintaa yhdessä muiden lajiliittojen kanssa.

3. Säännöt ja sopimukset

SJAL:n tavoitteena on vaalia puhdasta urheilua sekä taata kaikille jäsenilleen oikeus reiluun ja tasavertaiseen urheiluun. Reilussa ja puhtaassa urheilussa kaikki lähtee kunnioituksesta: puhtain keinoin huipulle pyrkivä urheilija kunnioittaa toisia urheilijoita sekä yhteisiä sääntöjä ja vaalii samalla omaa hyvinvointiaan.

Suomen Jousiampujain Liitto ei hyväksy dopingin käyttöä eikä kilpailumanipulaatiota missään muodossa. Tämä on kirjattu liiton kilpailu-, antidoping ja kurinpitösääntöihin.

Lisäksi urheilijoiden lisenssissä on kohdat, joiden myötä allekirjoittava henkilö sitoutuu torjumaan kilpailumanipulaatiota ja ilmoittamaan, mikäli hän havaitsee sellaista sekä sitoutuu olemaan lyömästä vetoa omasta kilpailutapahtumasta.

Rangaistavaa toimintaa on lopputuloksia ja kilpailutapahtumia koskevat manipuloinnit ja niiden yritykset ja mikäli urheilutoimija ei ilmoita tiedossaan olevasta manipuloinnista liitolle, seuralle tai SUEKille. Lisäksi rangaistavaa toimintaa on urheilutoimijan sisäpiiritiedon jakaminen ulkopuolisille. Sisäpiiritiedolla tarkoitetaan tietoa, joka ei ole ulkopuolisten tiedossa. Tällaista tietoa on esimerkiksi julkistamattomat urheilijoiden terveydentilat.

Urheilutoimijoiksi katsotaan myös valmentajat, huoltajat, seurajohto ja tuomarit.

Urheilutoimijat, jotka ovat velvollisia noudattamaan toimintasääntöjä seurajäsensyytensä tai muiden järjestelyiden kautta, eivät saa itse tai edustajansa kautta lyödä vetoa tai muilla tavoin osallistua tai vaikuttaa vedonlyöntiin oman kilpailunsa kilpailutapahtumista.

4. Kilpailumanipulaation tilanne- / uhkakuva

Jousiammunnassa ei ole tullut ilmi kilpailumanipulaatiotapauksia. Lajista ei toistaiseksi lyödä vetoa kansallisesti.

Oman arviointimme mukaan suomalaisiin seuroihin / urheilijoihin ei liity myöskään merkittäviä yksityisiä tai kansainvälisiä omistuksia tai riskisiä sponsoritahoja. Tietoomme ei ole tullut epäilyksiä siitä, että lajiamme käytettäisiin hyväksi rikollisessa toiminnassa.

SUEK:n tilannekuvassa jousiammunnan uhkataso oli luokkaa matala (15%), kyky tunnistaa kilpailumanipulaation riskitekijät korkea (75%), liiketaloudellinen hyödyntämismahdollisuus matala (15%), vedonlyönnin määrä matala (15%) ja lajin kansainväliset yhteydet/omistukset matala (0%).

SJAL tunnistaa seuraavia mahdollisia uhkakuvia manipulaatiolle:

- pisteiden laskussa huijaaminen – kilpailijat merkitsevät tulokset tauluilla kaksinkertaisella kirjanpidolla. Pistelaskussa on mahdollista huijata lähinnä sopimalla taulun toisen kirjurin kanssa. Riskiä pienentää olennaisesti se, että taulun muut ampujat ovat paikalla ja tarkkailevat ilmoitettuja ja kirjattuja osumia. Tämän kaltaisia tapauksia ei Suomessa ole tullut esille.
- välineissä huijaaminen – kilpailijoiden välineet tarkistetaan välinetarkastuksessa, jossa tuomari tarkastaa kunkin urheilijan jousen, nuolet ja muut tarvittavat välineet sääntöjen mukaisuuden. Välineiden muokkaaminen / vaihtaminen on mahdollista tehdä välinetarkastuksen jälkeen. Riskiä pienentää muiden kilpailijoiden (ja tuomarien) valvonta kilpailun aikana. Tämän kaltaisia tapauksia ei Suomessa ole tullut esille.

Kilpailumanipulaation kansallinen uhka-arvio tehdään SUEK:n johdolla kahdeksi vuodeksi kerrallaan. SJAL varautuu ja tekee tarvittavia toimenpiteitä uhkien minimoimiseksi. Liitto on varautunut mahdollisiin manipulaatiotapauksiin ja niiden käsittelyyn.

SUEK päivittää säännöllisesti ja tavattaessa kansallista tilannekuvaa, joka sisältää myös lajikohtaiset tilannekuvat ja viestii tästä lajiliitoille.

Tämän kilpailumanipulaation torjuntaohjelman tavoitteena on, että suunnitelmallisilla ja tehokkailla toimenpiteillä pystytään säilyttämään riski mahdollisimman pienenä.

Lisäksi on tunnistettu tarve kehittää lajin kykyä tunnistaa kilpailumanipulaation uhkia. Tätä kykyä kehitetään koulutuksella, tiedottamisella ja avoimella keskustelulla aiheesta.

5. Koulutus

Kilpailumanipulaatio ja sen vastaiset toimenpiteet on otettu osaksi valmentaja- ja seurakoulutuksia. Koulutusten keskeisimpinä kohderyhminä ovat valmentajat, urheilijat, tuomarit, seurajohto, toimihenkilöt ja luottamushenkilöt ja nuoret urheilijat, jotka tutkimusten mukaan saattavat olla haavoittuvaisemmassa asemassa kuin muut. Urheilijoiden koulutukset toteutetaan maajoukkueiden valmennusleirien yhteydessä.

SUEK:n koulutuksia hyödynnetään Kuortaneen Urheiluopistolla erillisenä koulutuksena tai samassa yhteydessä antidopingkoulutuksen kanssa. Nämä koulutukset ovat maksuttomia keskeisille kohderyhmille.

Liiton valmennusryhmissä olevat urheilijat ja valmentajat on veloitettu suorittamaan Reilusti Paras - verkkokoulutuksen. Lajiliiton toimi- ja luottamushenkilöiltä vaaditaan myös kyseisen verkkokoulutuksen tekemistä

Koulutustoiminnalla varmistetaan, että keskeiset urheilutoimijat ovat saaneet koulutusta kilpailumanipulaatiosta.

Koulutustoiminnan vastuuhenkilönä toimii toiminnanjohtaja. Vastuuhenkilö raportoi SUEK:lle pidetyistä koulutuksista sekä seuraa koulutusveloitteiden toteuttamista lajiliitossa. Seuranta tapahtuu tilastoimalla henkilöt, jotka ovat koulutuksissa käyneet.

Vastuuhenkilö osallistuu (vähintään kerran vuodessa) SUEK:n koulutukseen tai muuhun soveltuvaan tilaisuuteen.

6. Viestintä

SJAL viestii säännöllisesti kilpailumanipulaation torjuntaan liittyen eri kanavissa kohderyhmät huomioiden. Liiton kanavia ovat jäsen foorum, verkkosivut, Facebook ja Instagram. SJAL:n verkkosivuilta löytyy tietoa kilpailumanipulaatiosta ja sen torjunnasta. Sivuilta löytyy muun muassa torjuntaohjelma ja linkit sekä ILMO-palveluun että SUEK:n verkkokoulutukseen. Viestinnän kohderyhmiä ovat valmentajat, urheilijat, tuomarit, seurajohto, toimihenkilöt ja luottamushenkilöt ja nuoret urheilijat.

SJAL:lla on oma kriisiviestintäsuunnitelma, jota sovelletaan myös kilpailumanipulaatiotapauksissa. Liiton toiminnanjohtaja koordinoi viestintää ja toimii vastuuhenkilönä kilpailumanipulaation torjuntaan liittyen. SUEK vastaa mahdollisista rikkomustapauksien tutkinnasta (yhdessä liiton kanssa) ja koordinoi liiton toiminnanjohtajan kanssa tapauksen uutisoinnista. Julkaisuvastuu kilpailumanipulaatorikkomuksista on lajiliitolla.

7. Yleinen toimintaohje kilpailumanipulaatiotapauksissa

Jos henkilö havaitsee jousiammunnan parissa kilpailumanipulaatiota, hän löytää aiheeseen liittyvän toimintaohjeen liiton internetsivuilta (sjal.fi) sekä kilpailumanipulaation yhteyshenkilön tiedot, jolle hän voi raportoida mahdollisista kilpailumanipulaatioepäilyistä.

1. Tapauksen alustava käsittely toteutetaan liiton sisällä kilpailumanipulaation yhteyshenkilön toimesta. Käytännössä tämä tarkoittaa saatavilla olevien tapahtumatietojen keräämistä.
2. Kaikista tapauksista ilmoitetaan SUEKin tutkintapäällikölle. Tapauksista ja yhteistyöstä käydään keskustelut liittojen kanssa tapauskohtaisesti. Tässä kohtaan sovitaan asiasta tiedottamisesta, rooleista ja vastuista.
3. Tarvittaessa SUEK vie asian kansallisen yhteistoimintaryhmän (National platform) käsiteltäväksi. Yhteistoimintaryhmässä ovat mukana muun muassa poliisi. Poliisi päättää mahdollisista rikostutkinnallisista toimenpiteistä ja lajin kurinpito kilpailullisista seuraamuksista.
4. Mikäli tapaus ei johda rikostutkinnallisiin toimenpiteisiin lajiliitto voi pyytää SUEKin apua niiden asioiden selvittämisessä, jotka eivät täytä rikoksen tunnusmerkistöä. Selvitys tehdään yhteistyössä liiton kanssa.
5. Selvityksen päätyttyä liiton tulee harkita asian viemistä lajiliiton kurinpitokäsittelyyn tai päättää asian käsittely.

Tarvittaessa asianosaisia tulee tiedottaa asian käsittelyn päättämisestä tai sen lopputuloksesta.

8. Toimintaohje urheilijoille ja muille lajitoimijoille

Jos sinulle ehdotetaan kilpailumanipulaatiota tai kuulet muiden rikkomuksista, toimi näin:

1. Tunnista tai havaitse tapahtunut kilpailumanipulaatioyritys. Kieltäydy kohteliaasti, mutta päättäväisesti.
2. Kerro ehdotuksesta tai mahdollisesta rikkomuksesta joko liittoon, SUEKille tai halutessasi suoraan poliisille. Olennaisinta on, että kerrot tietosi luotettavalle taholle, etkä jää asian kanssa yksin. Voit myös ilmoittaa tiedoistasi anonyymisti SUEKin ILMO-palvelun kautta.
3. Säilytä kaikki saamasi tiedot, kuten esimerkiksi sinulle lähetetyt tekstiviestit tai sähköpostit. Voit säilyttää tietoja esimerkiksi kuvakaappauksien avulla. Niitä voidaan myöhemmin hyödyntää tapauksen selvittämisessä tai mahdollisena todistusaineistona.

Suomen Jousiampujain Liiton yhteyshenkilö kilpailumanipulaatioon liittyvissä asioissa on toiminnanjohtaja (<https://www.sjal.fi/yhteystiedot/>)

9. Ohjelman seuranta ja arviointi

SJAL:n hallitus päättää ohjelmasta ja sen päivityksistä. Ohjelmaa päivitetään tarvittaessa. Henkilömuutoksista ilmoitetaan SUEKille. Ohjelma julkaistaan liiton sivulla ja siitä viestitään, linkki ohjelmaan toimitetaan SUEKille.

Lajiliiton hallituksen arvioi vuosittain ohjelman toteutumista. Hallituksen tehtävänä on varmistaa, että liitolla on käytössä riittävät henkilö- ja/tai muut resurssit ohjelman ja sen toimenpiteiden toteuttamiseen. Hallituksen jäsenille ja muille keskeisille luottamushenkilöille suositellaan verkkokoulutuksen suorittamista ja osallistumista SUEKin luottamushenkilöille järjestämiin webinaareihin.

Toimintasuunnitelmaan kirjoitetaan antidopingohjelman toteuttaminen kullakin tasolla. Ohjelman puitteissa tehdyt toimenpiteet kirjataan liiton toimintakertomukseen.